

25.86x25.54	1	עמוד 10	הארץ - the marker	09/03/2020	72310991-2
ר ושות' - משרד עורכי דין ד"ר ליפא מאירעו"ד אמיר זולט - 570760					

שאלה של מיליארדי שקלים – האם מגפת הקורונה תיחשב לכוח עליון?

משבר הקורונה מביא לעיכובים באספקה של רכיבים ומוצרים מחו"ל, לאי-עמידה ביעדים של פרויקטים ולשטף ביטולים של אירועים וכנסים ● בקרב צפויים להגיע תביעות בעקבות התפרצות הקורונה – ובתי המשפט יצטרכו להכריע אם המשבר מגן מהפרות של הסכמים

אפרת נוימן

לפני כחודש החליטו מארגי ני כנס MWC – כנס המובייל השנתי שאמור היה להיערך בברצלונה – על ביטולו בעקבות החשש מהתפרצות וירוס הקורונה. ביטול התערוכה, הנחשבת אחת החשובות בתחום הטכנולוגיה, הגיע אחרי שחברות ישראליות קטנות וגדולות השקיעו כסף ומשאבים בהכנות לאירוע. חברות אלה איבדו את ההזדמנות להיפגש עם לקוחות ושותפים פוטנציאליים ובכך לקדם עסקים.

אבל הפגיעה בכיס אפילו גדולה יותר. עו"ד אלדר כורש, שותף מנהל משרד עמית פולק מטלון ושות', אומר כי המשרד מייצג לקוחות שלא קיבלו החיזוק על התשלום עבור השתתפות בכנס, שנע בין עשרות למאות אלפי שקלים, שכן החברה שמ' נהלת את התערוכה טוענת כי מתקיים סעיף בהסכם של "כוח עליון" (Force Majeure). ייתכן שבהמשך תהיה הצעה לפשרה כלשהי בין המארגנים של התערוכה למשתתפים.

במקרה אחר של תערוכה שבוטלה בשבוע שעבר בגרמניה, בתחום של ביטחון פנים החברות המשתתפות, ובהן ישראליות, אמ' גם לא מקבלות את עלות ההשתתפות, אבל נקבע תאריך חדש לקיום התערוכה בספטמבר שאליו לא יידרשו לשלם שוב.

המשבר גם צפוי להשפיע על התקדמות וסיום של עסקות. כך למשל, עסקה גדולה של שיתוף פעולה במשק הישראלי נדחתה בשל העובדה שאחד מראשי החברות במשק נכנס לבידוד.

המופע בוטל – מי ישלם לספק?

השאלה של הגדרת כוח עליון צפויה להשפיע על מגוון רחב של מצבים בכל הנוגע להתמודדות עם עסקים שנפגעו ממשבר הקורונה. לדוגמה, מה קורה כשאספקה של רכיבים, מוצרים או משאבים אינה מתאפשרת בשל מגבלות וביטולים טיטוט? האם זה ייחשב להפרת של הסכמים? או מה קורה כאשר לא ניתן לעמוד בזמנים או להשיג לים פרויקט בתחום התשתיות? מי נושא בעלויות של עצמאים וספקים בעקבות ביטולים?

התשובה לכך מושפעת מהאופן שבו מנוסחים ההסכמים ולעיתים גם בפרשנות שייתנו בתי המשפט. עו"ד אמיר זולטי, שותף במחלקה הבינלאומית של משרד ליפא מאיר ושות' וראש תחום ההייטק במשרד, אומר כי ניתן להניח שבעתיד הנראה לעין נהיה עדים לתביעות קורונה מסוגים שונים. לדבריו, בהערכה זהירה ניתן לומר כי רוב סעיפי הכוח העליון על ניסוחיהם השונים, אינם מתייחסים מפורשות למחלות ומגפות.

אפשרות יציאה נוספת מחווה יכולה להיות על בסיס סעיף 18 לחוק החוזים, הקובע כי "אם היתה הפרת החווה תוצאה מנסיבות שהי מפר, בעת כריתת החווה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ולא היה עליו לדאוגן מראש, ולא יכול היה למנוע, וקיום החווה באותן נסיבות הוא

כנס המובייל MWC ב-2019. הכנס בוטל השנה, בטענה לכוח עליון צילום: Qilai Shen/בלומברג

עו"ד אמיר זולטי: "בהערכה זהירה, ניתן לומר כי רוב סעיפי הכוח העליון על ניסוחיהם השונים, אינם מתייחסים מפורשות למחלות ומגפות"

על תוצאותיו. זולטי מוסיף כי במישור הבינלאומי ניתן להצביע גם על הוראות International Chamber of Commerce - ICC, שלפיהן כוח עליון כולל גם מגפה (epidemic). לדבריו, עדיין מוקדם לקבוע

אם סעיפי החוק וסעיפים חוזיים כאלה יספקו לנו מענה להשלכות הקורונה. "בחינת הפסיקה בישראל עד היום מגלה כי בתי המשפט גילו גישה מצמצמת באשר לפרשנות סעיף הסיכול", אומר זולטי. הוא נותן לדוגמה פסק דין של השופט משה לנדוי

בלתי אפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החווה שהופר או לפיצויים".

בסין משבר ה-SARS הוכר ככוח עליון

גם חוק המכר הבינלאומי קובע כי צד אינו אחראי לאי-קיום חיוב מחויביו, אם הוא מוכיח שאי-הקיום נגרם בשל מכשול שאינו בשליטתו, ושלא ניתן לצפות ממנו באופן סביר להתחשב במכשול בעת כריתת החווה, או למנוע אותו, או להתגבר עליו, או

בעניין טענת סיכול, שנשמעה על מלחמת יום כיפור. לנדוי ציין כי אמנם פרוץ המלחמה הפתיע את הנהגת המדינה אבל השאלה היא אם, כל עוד אין שלום בין ישראל לכל שכנותיה, סכנה של פרוץ מלחמה במועד כלשהו, קרוב או רחוק – אינה קיימת תמיד. כלור-מר בענייני מלחמה ושלום הבלתי צפוי הוא לעולם בגדר הצפוי עבור אדם מישראל. באותה מידה ניתן לטעון שבעידן של עולם גלובלי שבו אנשים מתניידים כל העת בין מדינות שונות קיימת תמיד סכנה של התפרצות נגיף, כפי שקרה גם בעבר במקרה של משבר SARS.

"ככל שסעיפי הכוח העליון החוזיים מתייחסים מפורשות למגפות או לפגעי טבע, ולחלופין, ככל שהתפשטות הקורונה תחמיד ותתרבה, אפשר שהרשויות ובתי המשפט, בארץ ובחו"ל, יכירו בה ככח עליון או כעילה לסיכול הסכמים", מסכם זולטי.

עו"ד זיו רוטנברג, שותף במחלקת גורניצקי ושות', אומר כי עוד נקודה שעשויה להשפיע היא הדין שלו כפוף החווה – ישראל לי או ריזן זר. למשל הסכמים מול ספקים או יועצים בסין עשויים להיות כפופים לדין הסיני או לדין של טריטוריה שלישית כמו הונג קונג. מכיוון שברין הסיני משבר ה-SARS הוכר ככוח עליון יש גם סבירות גבוהה שמשבר הקורונה יוכר ככזה לפי הדין הסיני. רוטנברג מוסיף כי המונח כוח עליון זכה לפרשנות שאינה אחידה בפיסיקת בתי המשפט בישראל, ולכן גם לא ניתן לקבוע באופן ברור כיצד יסוג משבר הקורונה.